

MARKT EN MATERIAAL SKIVELLEN

TOERSKIËN IS DE EFFECTIEFSTE MANIER VAN VOORTBEWEGEN IN BESNEEUWD EN BERGACHTIG LANDSCHAP. AL MEER DAN VIERDUIZEND JAAR WETEN MENSEN DAT EN MAKEN ZE GEBRUIK VAN DE LANGE LATTEN. IN DE LOOP DER TIJD IS HET WEL EEN STUK EENVOUDIGER GEWORDEN. MET GOEDE STIJGVELLEN GA JE VANDAAG DE DAG FLUITEND OMHOOG OM DAARNA TE GENIETEN VAN DE AFDALING. MAAR WAT ZIJN GOEDE STIJGVELLEN?

*Omhoog vellen over de Glacier
Blanc in het Écrinsmassief.*

Tip**Vellen-EHBO**

Neem altijd reservemateriaal mee, zoals ijzerdraad, duct-tape en tie-wraps. Hiermee kun je een slecht of kapot vel op zijn plaats houden. Een spuitbusje speciale toerskivellijm kan ook een toerskitocht redden. Verder kan een stuk wax (of nog beter speciaal anti-stolmiddel voor skivellen) op warmere dagen het plakken van sneeuw onder de vellen tegengaan.

Uit vierduizend jaar oude muurschilderingen in Scandinavië is af te leiden dat mensen al heel lang handig gebruik maken van ski's om zich te verplaatsen in de sneeuw. Logisch, want die lange latten vergroten het drijfvermogen. In de Alpenlanden zijn ski's pas later opgedoken, in de 19de eeuw. Toen dienden ze enkel nog als transportmiddel.

Op allerlei manieren probeerden mensen ervoor te zorgen dat ski's niet teruggleden tijdens het (omhoog)lopen. Ski's zonder wax, met speciale ijzers, of met ingenieus snijwerk op het belag (zoals bij langlaufski's) gaven houvast in de sneeuw. In die zoektocht werd ook al snel het mechanisme van dierenhuiden ontdekt: met de haren mee kun je glijden, tegen de haren in ondervind je weerstand. Die van eland, geit, ree en zeehond werden om de ski's gebonden. Zo zijn de moderne skivellen geboren. En met het gebruik van geitenhuiden waren ze niet eens zo heel ver verwijderd van de hedendaagse skivellen.

Tegenwoordig worden geen dierenhuiden meer gebruikt voor toerskivellen; wel worden er in veel vellen geitenharen verwerkt. De huidige skivellen zijn grofweg onder te verdelen in drie types:

- synthetische vellen
- mohair vellen (geitenhaar)
- combivellen met een mix van beide

Het fabriceren van skivellen is minder eenvoudig dan het lijkt. De al dan niet synthetische haartjes worden door het vel heen genaaid. Afhankelijk van hoe goed een vel moet glijden of juist stevig moet blijven haken in de sneeuw, worden de haren een of meerdere keren door het vel heen geweven. Hoe minder vaak een 'haar' door het vel is geweven, hoe beter het glijdt. Keerzijde is dat het vel zo minder wrijving genereert en dus ook eerder terugglijdt op een ijzig spoor. De vellen waarbij de haren vaker door het vel zijn gehaald zijn stukken slijtvaster dan de vellen waarbij de haren slechts enkele keren door het vel zijn geweven.

De verschillende types vellen hebben allemaal eigen voor- en nadelen. Om een goede aankoopkeuze te kunnen maken is het

belangrijk om te weten waarvan een vel gemaakt is en de karaktereigenschappen van dit materiaal te kennen.

SYNTHETISCHE VELLEN

Synthetische vellen worden doorgaans van nylon gemaakt. Ze zijn zeer slijtvast en bieden een uitstekende houvast in de meest vervelende en ijzige condities. Nylon is van nature waterafstotend, waardoor de sneeuw minder snel onder je ski's klontert/plakt. Het grote nadeel van nylon vellen is het moeizame glijden. Daardoor wordt klimmen stukken zwaarder.

MOHAIR (GEITENHAAR) VELLEN

Mohair skivellen worden gemaakt van geitenhaar. Deze vellen glijden fantastisch en zijn zeer geschikt zijn voor toerskiërs die graag snel omhoog lopen. De holle haren van de geitenvacht blijven soepel, zelfs bij de grootste koude. Daardoor zijn de glijd-eigenschappen onder elke temperatuur uitmuntend. 'Mohair-skins' zijn lichter dan synthetische vellen.

Het nadeel van mohair vellen is dat de haren nogal snel slijten. Ook is mohair gevoelig voor het vastplakken van sneeuw onder het skivel. Bij mohair vellen is het dus van belang om zogenaamde hydrophobe vellen te kopen, deze waterafstotende behandeling is normaal gesproken 'levenslang'. Omdat mohair vellen erg goed glijden, maar relatief weinig houvast bieden in steil terrein, is het gebruik hiervan niet aan te raden voor beginnende toerskiërs.

COMBIVELLEN

Het merendeel van de skivellen die tegenwoordig verkocht worden, is gemaakt van een mix van mohair en nylon. Hoe meer mohair, hoe

Tip**Opbergen**

Zorg altijd voor droge en niet te koude vellen. In- en inkoude lijm plakt stukken minder goed dan relatief warme. Ijs op de lijm maakt een vel volledig onbruikbaar. Onder barre condities en als je na een afdaling weer omhoog moet, is het verstandig om de skivellen onder je kleren warm te houden.

Droog je vellen altijd na een skitocht.

lichter het vel en hoe beter het zal glijden. Wie daarentegen meer nylon in zijn vel heeft, heeft meer grip en een slijtvaster maar zwaarder vel.

MODERNE SKI'S

Vroeger was het leven van een toerskiër overzichtelijk. De ski's waren recht, smal en zo goed als allemaal dezelfde maat. Met de hedendaagse brede getailleerde ski's is het hele vellenverhaal een stuk lastiger geworden.

Ten eerste hebben de huidige brede ski's betere vellen nodig om ook in steiler terrein genoeg wrijving te geven. Want, hoe breder een ski, hoe gemakkelijker hij glijdt en er dus meer weerstand nodig is om het terugglijden bij het omhooglopen te voorkomen. Maar ook moeten deze vellen op maat gesneden worden, zodat het vel precies dezelfde taillering als de ski heeft. Dit is een secuur werkje dat je zelf kunt doen; goede wintersportwinkels bieden deze service ook. Hoe een skivel op de ski wordt vastgezet, is in de afgelopen jaren ook sterk veranderd. Waar vellen vroeger werden omgebonden, (veel militaire eenheden doen dit nog steeds) worden moderne skivellen onder de ski's geplakt. Aan de achterzijde van het vel zit een lijmlaag waarmee het wordt vastgekleefd aan de ski. De speciale lijm laat geen resten achter op ski's en is vele keren bruikbaar, zelfs de meest fanatieke skiër kan meerdere seizoenen doen met de fabrieksljm van de vellen.

Als je een vel koopt kun je kiezen uit vellen die alleen vóór op de ski vastgeclippt moeten worden of vellen die aan beide zijden een clip hebben. Het spreekt voor zich dat de laatste minder kans hebben om los te raken. Het vel blijft beter op zijn plek zitten en daardoor blijft de kleeflaag beter. De beste clips voor twinips zitten op een elastische band, zodat ze goed op spanning blijven staan. ▲

Skivellen snijden is een precies werkje.

STIJGVELLENTEST

In Nederland zijn er zo'n tien verschillende skivellen te koop. De belangrijkste leveranciers zijn Coll Tex, G3 en Black Diamond. Een groep van vier ervaren Nederlandse en Franse toerskiërs heeft een aantal getest. De test bestond uit een relatief steile helling oplopen en zo snel mogelijk over een vlakker stuk 'glijdend' omhoog lopen. Ook hebben de testers de vellen gewogen. Ze waren op maat gesneden voor een Nordica Hot Rod Burner, een standaard toerski van 84mm onder de voet, en 170cm lang.

BLACK DIAMOND, Ascension Nylon STS

Glijdeigenschappen: ●●●

Grip op sneeuw: ●●●●●

Gewicht: 750 gram

Materiaal: Nylon

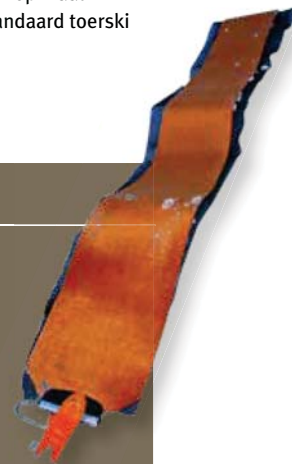
Prijs: (80 mm) € 109,- tot (140 mm) € 149,-

Informatie: www.blackdiamondequipment.com, CJ Agencies, 035-5424200

Geschikt voor: freeriders en beginnende toerskiërs

Black Diamond staat bekend om zijn vellen waarmee je recht de helling omhoog kunt lopen. Deze nylon vellen bevestigen dit imago. Iedereen die zo stevig mogelijk wil staan en zich geen zorgen wil maken over iets hardere sneeuw, heeft een heel goed paar vellen aan deze Ascension Nylon STS. Ook is het STS-kliksysteem waarmee ze vast worden gezet achter op de ski's, is erg goed. Zelfs bij echte freestyle twintips bewegen ze niet. Het enige nadeel aan deze vellen is het gewicht.

Verder hebben Black Diamond vellen een band zonder lijm op hun vellen, aan de ene kant extra gewicht. Maar een pluspunt voor de skiërs die op zeer brede latten staan. Deze band zorgt er namelijk voor dat de vellen een stuk makkelijker los te krijgen zijn.

Tip

Folie plakken

Vellen worden geleverd met beschermfolies voor het opbergen. Je legt ze tussen de vellen zodat de zijdes met lijm niet tegen elkaar komen. Om deze folies ook in slecht weer te kunnen gebruiken, is het slim ze door te snijden op de halve lengte van het skivel. Zo kun je eerst de helft van het vel los te halen, deze op het folie te plakken en daarna pas het tweede deel van het vel loshalen en vastplakken. Daarmee voorkom je geworstel met een compleet los skivel en een lang, wapperend en onhandelbaar beschermfolie.

COLL-TEX, Type

Glijdeigenschappen: ●●●●●

Grip op sneeuw: ●●

Gewicht: 600 gram

Materiaal: mohair/nylon

Prijs: (80 mm) € 139,-

Informatie: www.colltex.ch, Van Bergen Sport, 0297-284400

Geschikt voor: snelle toerders op niet al te brede echte toerski's, met een uitsparing op de achterkant om de clip vast te zetten.

De coll-tex mix is in Frankrijk misschien wel het meest gebruikte vel. Het is licht, de lijm is uitzonderlijk goed (ook onder koude omstandigheden) en het vel glijdt lekker. Maar in steilere beklimmingen houdt het vel beduidend minder goed dan de vellen van de meeste andere merken. Zelfs in goede sporen wil je met dit vel nog eens wegslijpen, helemaal met brede freeride ski's. Het vel is wel lekker soepel en daardoor goed klein op te bergen in een rugzak.

De clips achter op het vel zijn niet de beste en de meest handige. Omdat het plastic waarmee de clip wordt vastgezet niet elastisch is, is het zeer lastig om de clip goed af te stellen. Ook glijdt de clip gemakkelijk van moderne twintips af. Verder is de band waar de clip op vastzit niet te vervangen of te repareren als hij kapot gaat.

BLACK DIAMOND, Glidelite STS mix

Glijdeigenschappen: ●●●●

Grip op sneeuw: ●●●●

Materiaal: mohair/nylon

Gewicht: 700 gram

Prijs: (80 mm) € 129,- tot (125 mm) € 159,-

Informatie: www.blackdiamondequipment.com, CJ Agencies, 035-5424200

Geschikt voor: no-nonsense skiërs die graag lange tochten maken op een goed glijdend vel dat ook prima grip heeft in lastiger terrein.

Glidelite-vellen lijken een ideaal compromis. Deze vellen glijden stukken beter dan zijn nylon broertje; met de grip zit het zeker ook goed. Beter dan bij veel mixen van andere merken. Verder zijn deze vellen op dezelfde manier geconstrueerd als de nylon versie, een band onder de vellen zorgt voor minder lijm op de ski en gemakkelijker vast plakken en loshalen. Maar ook hier voor extra gewicht.

Een pluspunt van Black Diamond is het STS-clipsysteem achter op de vellen. In tegenstelling tot de systemen van andere merken is dit gemakkelijk vervangbaar.

De Glidelite mix lijkt heel erg op zijn nylon broertje qua handelbaarheid, de vellen zijn relatief 'stijf'. Dat biedt voordelen bij slecht weer; de vellen zijn gemakkelijker op te vouwen. Nadelen zijn het gewicht en wanneer je de vellen eenmaal verkeerd hebt opgevouwen, zijn ze maar moeilijk op je ski's zijn aan te brengen.

Tip

Snijden en afwerken

De levensduur van vellen wordt mede bepaald door de manier waarop je ze snijdt. Alle te snijden vellen worden geleverd met speciale mesjes. Het snijden is een secuur werk; laat dit bij twijfel in een skiwinkel doen. Bij het snijden van de vellen kunnen rafelige randjes ontstaan. Sommige merken, zoals Coll-tex, leveren er een soort lijm bij om deze randjes af te werken. Andere fabrikanten doen hier 'niets' tegen. De beste remedie om rafelende - en daardoor snel slijtende vellen - tegen te gaan is de randjes met een soldeerbout dicht te schroeien. Snijd de vellen zo, dat de staalkanten net buiten het vel vallen. Zo behoud je grip onder ijzige omstandigheden en voorkom je dat je de vellen met je kanten doorsnijdt.

G3 Alpinist MoMix skins

Glijdeigenschappen: ●●●●

Grip op sneeuw: ●●●●

Gewicht: 600 gram

Materiaal: mohair/nylon

Prijs: (70 mm) € 140,- tot (140 mm) € 165

Informatie: www.powderhouse.nl, genuineguidegear.com, Powderhouse, 070-3629627

Geschikt voor: snelle toerders in lastig terrein, die voorzichtig met hun materiaal omgaan. Mits de clips op de ski's passen!

Deze vellen lijken het beste van twee werelden in huis te hebben. Ze zijn soepel, licht en houden goed in steil terrein. Ook de glijdeigenschappen zijn uitstekend. Helaas is er ook een maar: de lijm van deze vellen was de enige die tijdens de test problemen gaf. In natte toestand plakt hij niet meer. Een zorgvuldige behandeling van deze vellen is dus vereist. De clips aan de voorzijde zijn ideaal en zorgen ervoor dat de vellen strak en goed op hun plek blijven zitten. Jammer genoeg passen ze niet op alle ski's; bijvoorbeeld niet op ski's met dikkere decoratie of bescherm randen. De clip aan de achterzijde is minder ideaal. Deze is lastig te verstellen (onmogelijk met handschoenen) en beschadigt bij het losklikken gemakkelijk het *Belag* van de ski.

G3 Alpinist Elle skins

Glijdeigenschappen: ●●●●

Grip op sneeuw: ●●●

Gewicht: 600 gram

Materiaal: nylon

Prijs: (70 mm) € 140,- tot (140 mm) € 160,-

Informatie: www.powderhouse.nl, genuineguidegear.com, Powderhouse, 070-3629627

Geschikt voor: skiesters die een effectief vel willen en met beleid met hun spulletjes omgaan, en bovendien een ski hebben waar de clips op passen.

Het oog wil ook wat, zeker een damesoog, schijnt. Daarom heeft G3 de Elle, een variant op de Alpinistvellen, een mooi kleurtje meegegeven. Leuk in een wereld waar saaie kleuren het tot nu toe voor het zeggen hebben. De Alpinist Elle-vellen hebben een behoorlijke, maar niet uitmuntende grip in steil terrein en ze glijden goed. Een vel dat simpelweg lekker loopt. Maar ook dit vel heeft net als de andere geteste G3-vellen problemen met de lijm en de clips. Voorzichtigheid en beleid zijn dus geboden bij het gebruik van de Elles.